

B 30504

SZEGEDI EGYETEMI KÖNYVTÁR KIADVÁNYAI
45. SZ.

AZ IRODALMI MODERNIZMUS KÉRDÉSÉRŐL

VÁLOGATOTT CIKKBIBLIOGRÁFIA

II. RÉSZ

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: DÉR ENDRE

KÉZIRAT GYANÁNT

B 30504 | 82.0SB

D51

STOP

SZEGED

1960

B 30504

AZ IRODALMI MODERNIZMUS KÉRDÉSÉRŐL

Válogatott cikkbibliográfia

2. rész.

Összeállította:

D é r E n d r e

10208

Szeged
1960

82.0[01]
]71

B
30504

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000217480

E válogatott cikkbibliográfia folytatása az 1959-ben kiadott, hasonló című gyűjteménynek. - Megállapítható, hogy a fölvetett kérdések egyre inkább tisztázódnak, s a helyes - marxista - szemlélet képviselői egyre világosabban fogalmazzák meg a problémára vonatkozó választ.

A vita során mind világosabbá válik, hogy a modernizmus ellen harcolók a legkorszerűbb mondanivaló legmagabb formában történő megszólaltatása érdekében szállnak sikra. A vita helyes álláspont-ról harcoló résztvevői már eddig is meggyőzően mutattak rá arra, hogy az igazán modern művészi és irodalmi fejlődés nem a zür-zavarosan-bizarr formák öncélú játékát igazolja, hanem korunkban «az értelem, a felmért és vállalt valóság diktál, az határozza meg a formát». (Király István: A modernizmusról. Kortárs, 1958. december 2. 92l.p.) Foghatóan bizonyították be, hogy tulajdonképpen az irodalom lomtárjába került, a évtizedekkel ezelőtti korszerűtlenné slányult irodalmi áramlatok és formadivatok ujjaélesztését követelik nyíltan vagy igyekeznek rafinált csomagolással ujként elfogadtatni a modernizmus képviselőit. Tehát alapvető különbséget kell tenni «modernség» és «modernizmus» között.

Az irodalom legmodernebb művelői kétségtelenül csak a legkorszerűbb ideológiát, a marxizmus-leninizmus világnézetét valló és alkalmazni képes írástudók közül kerülhetnek ki, s a polgári szemlélet béklyóit hordozó moderneskedők soha nem válhatnak a kor hivatott kifejezőivé; semmiképp nem ők fogják eldalolni az «uj időknek új dalait». Igazán mélyen élni a kort, igazán mélyen érteni és ábrázolni e kor összetett jelenségeit csak a legkorszerűbb világnézettel felfegyverzetten lehet. Ezt alkotó írónk többsége tanulságként

le is vont a vitából, s okkal állapította meg Kállai Gyula az MSzMP VII. kongresszusán, hogy "a pártosság és a szocialista realizmusra való törekvés...írónk és művészeink nagy részénél ismét az alkotó munka alapjává vált".

A magyar irodalom néhány legújabb alkotása érzékelhetően bizonyította be, hogy a szocialista realizmusra való helyes törekvés éppen nem gátja, (ahogyan a modernisták állítják), hanem egyedüli elősegítője és feltétele annak is, hogy végre meg szabaduljunk a korábbi évek gyermekbetegségétől: a szemizmustól. Hiszen a szocialista realizmus teret enged minden olyan merész formakereső erőfeszítésnek, amely az új tartalom kifejtését a legszerencsésebben szolgálja, mely a legárnyaltabban is a legmagasabb hőfokon igyekszik azt megszólaltatni.

Cikkbibliográfiánk e második részét a VII. pártkongresszusnak az irodalom helyzetét fölmérő felszólalásaival zártuk, ezzel is kifejezve, hogy meggyőződésünk szerint a vitára vonatkozó helyes állásfoglalást is a pártkongresszus összegezte.

Mivel a vita még mindig egyre újabb hullámokat vet, a cikkek gyűjtését folytatjuk s a további anyagot néhány hónap múltán ismét közreadjuk.

Összeállításunk első részéből kimaradt Pándi Pál igen fontos elvi állásfoglalást tartalmazó cikke, az Irodalom és irányzatok című értekezése; most ezzel indítjuk cikkbibliográfiánk e második részét,

1. PÁNDI Pál: Irodalom és irányzatok. Élet és Irodalom, 1958. december 23. 2. évf. 51-52.sz. 7.p. - 1959. január 2. 3. évf. 1.sz. 3. 6. p.

2. NEMES István: Az irodalomtudomány néhány feladata az MSzMP Központi Bizottsága kulturális elméleti munkaközösségének vitaindító tézisei után. Jelenkor, 1959. április. 2. évf. 2. sz. 87-90.p.

3. RAJK András: Az esőcsináló. Amerikai szerző [Richard Nash] színműve a Néphadsereg Színházban. Népszava, 1959. április 22. 87.évf.93.sz. 6.p.

4. WÉBER Antal: Alázatosan jelentem. Bóka László regénye. Élet és Irodalom, 1959. május 1. 3.évf. 18.sz. 10.p.

5. HÉRA Zoltán: Egy vezér gyermekkora. [Jean Paul] Sartre két elbeszélése a Modern Könyvtárban. Élet és Irodalom, 1959. május 1. 3.évf. 18.sz. 10.p.

6. UNGVÁRI Tamás: Csodagyerekek. [A Hugo Halting regényéből írt nyugatnémet film bírálata. A film a porosz militarizmus, a fasiszta kegyetlenség ironikusan megírt tragikomikus ábrázolása]. Filmvilág, 1959. május 1. 2.évf. 9.sz. 7-11.p.

7. GYÁRFÁS Miklós: Az új fantasztikum. Esszé egy disznófejről. [Az Átkelés Párizson c. francia filmről]. Filmvilág, 1959. május 1. 2.évf. 9.sz. 18-19.p.

8. DERSI Tamás: Beszélgetés a Szállnak a darvak írójával. [Viktor Rozov szovjet író nyilatkozata]. Filmvilág, 1959. május 1. 2.évf. 9.sz. 22-23.p.

9. KEMÉNY György: Reginald Rose - André Obey: Tizenkét dühös ember. Bemutató a Bartók-teremben. [Az írók alkotómódszeréről]. Népszabadság, 1959. május 6. 17.évf. 104.sz. 8.p.

10. KISS Tamás: Bóka László: Alázatosan jelentem. [Könyvkritika]. Népszabadság, 1959. május 7. 17.évf. 105.sz. 8.p.

11. STOLL, Ladislav: Művészet és ideológia. Élet és Irodalom, 1959. május 8. 3.évf. 19.sz. 7.p.

12. KÜRTI László: Csodagyerekek, [V.ö. 6.tétellel]. Film-Színház- Muzsika, 1959. május 8. 3.évf. 19.sz. 23-24.p.

13. GÁBOR István: Tizenkét dühös ember. Bemutató a Bartók-teremben. [Reginald Rose és André Obey drámájáról]. Magyar Nemzet, 1959. május 8. 15.évf. 106.sz. 4.p.

14. ORTUTAY Gyula: Radnóti Miklós. (Születésének ötvenedik évfordulójára.) Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 651-664.p.

15. CZINE Mihály: A századforduló naturalizmusa. [Az irodalmi naturalizmus tartalmi jellemzői - marxista szemlélettel]. Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 701-710.p.

16. FALUS Róbert: Az eszmei minimumról. [Pándi Pál Irodalom és irányzatok c. tanulmányvázlatához kapcsolódó vitacikk]. Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 772-774.p.

17. PÁNDI Pál: A "minimum eszméjéről", [Válasz Falus Róbert Az eszmei minimumról c. vitacikkére]. Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 775-779.p.

18. BESSENYEI György: Szabó Magda két regénye. /Mondják meg Zsófikának. - Az őz./ Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 786-789.p.

19. ILLÉS Jenő: Katkó István: Félsvivü apostolok [c. regényéről]. Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 794-795.p.

20. B. NAGY László: Merre tart a magyar film? Kortárs, 1959. május. 3.évf. 5.sz. 804-808.p.

21. KIS Tamás: A kétféle humanizmus mezejében. Gondolatok Leonhard Frank olvasásakor. Nagyvilág, 1959. május. 5.évf. 5.sz. 730-735. p.
22. SZABOLCSI Miklós: A modern francia költészet Somlyó György újabb műfordításai tükrében. Nagyvilág, 1959. május. 5.évf. 5.sz. 759-763.p.
23. HÉRA Zoltán: Irás és [írói] egyéniség. Népszabadság. 1959.május 13. 17.évf. 10.sz. 8.p.
24. BIRÓ Yvette: A film formanyelve, Henri Agel: Le Cinéma c. könyvéről. Filmvilág, 1959. május 15. 2.évf. 10.sz. 30-31.p.
25. KOMLÓS Aladár: A modern költészet felé. [A szerző Petőfitől Adyig című könyvéből]. Irodalomtörténet, 1959. május. 47.évf. 2.sz. 183-196.p.
26. NAGY Péter: Szabó Magda: Freskó [c. regényéről]. Irodalomtörténet, 1959. május. 47.évf. 2.sz. 301-303.p.
27. HRUSCSOV, N[ikita] Sz[ergeevics]: A szovjet író nagy hívása: a nép szolgálata. - - beszéde a szovjet írók III. kongresszusán. [1-2.rész]. Élet és Irodalom, 1959. május 29. 3.évf. 22.sz. 1. 4.p. - 1959. június 5. 3.évf. 23.sz. 1. 4.p.
28. NEMESKÜRTHY István: Balázs Béla fellépése a filmirodalomban. Filmvilág, 1959. június 1. 2.évf. 11.sz. 3-5.p.
29. SARKADI Imre: A filmtematika szegényedéséről. Filmvilág, 1959. június 1. 2.évf. 11.sz. 11-12.p.
30. ILLÉS László: Nagy Lajos, a kritikus és publicista. [N.L.: Író, könyv, olvasó c. válogatott cikkeiről és tanulmányairól]. Kortárs, 1959. június. 3.évf. 6.sz. 905-913.p.
31. KISS Lajos: Irodalom és pártosság. Kortárs, 1959. június. 3.évf. 6.sz. 914-925.p.

32. GERE Mária: Gondolatok a neorealizmus esztétikájáról. Kortárs. 1959. június. 3.évf. 6.sz. 926-932.p.

33. SOMLYÓ György: A francia irodalom nagy eseménye. Aragon: Nagyhét című regényéről. Kortárs. 1959. június. 3. évf. 6.sz. 933-938. p.

34. SZABÓ Pál: Friedrich Dürrenmatt: A baleset. [Könyv-kritika]. Kortárs. 1959. június. 3.évf. 6.sz. 939-940.p.

35. TÓTH Sándor: Hemádi Gyula: Deszakolostor c. novelláskötetének bírálata. Kortárs. 1959. június. 3.évf. 6.sz. 954-956.p.

36. JUHÁSZ Géza: Fagyeejev Alekszandr Alekszandrovics: Tanulmány az író alkotó-módszeréről. Nagyvilág. 1959. június. 5.évf. 6.sz. 887-893.p.

37. ARAGON, Louis: Saint-Denis-i szavak. [Vallomás regényirői módszeréről Párizs peremvárosának közéletnévtársa előtt]. Nagyvilág. 1959. június. 5.évf. 6.sz. 931-935.p.

38. TVARDOVSZKIJ, Alekszandr Trifonovics: A legfontosabb téma, - - felszólalása a szovjet írók III. kongresszusán. Élet és Irodalom. 1959. június 12. 3.évf. 24.sz. 3.p.

39. VERTANOV, A.: A dialogus kérdéséhez. A szerző 'A forgatókönyv természetéről' című tanulmányából. Filmvilág. 1959. június 15. 2.évf. 12.sz. 22-24.p.

40. NEMES Károly: A filmművészet szintézisének kérdéséhez. [A film és az irodalom kapcsolatának problémájáról]. Filmvilág. 1959. június 15. 2.évf. 12.sz. 28-29.p.

41. ZELINSZKIJ, Kornelij Ljucsanovics: Őszintén beszélgetnek egymással. - - felszólalása a szovjet írók III. kongresszusán. [Irodalomelméleti fejtegetés, különös tekintettel a 'modernizmusra']. Élet és Irodalom. 1959. június 19. 3.évf. 25.sz. 6.p.

42. A magyar dráma megújodása. Élet és Irodalom. 1959. június 26. 3. évf. 26. sz. 1. p.

43. GARAI Tamás: Rövidfilm vagy kísérletti film? [Az Egy szék története s az Ez volt egyszer c. - kanadai, illetve lengyel kisfilmről]. Filmvilág. 1959. július 1. 2. évf. 13. sz. 28-29. p.

44. A szovjet irodalom feladatai a kommunista építésben - Részletek a Szovjet Írók Szövetsége III. kongresszusán elhangzott felszólalásokból. Élet és Irodalom. 1959. július 3. 3. évf. 27. sz. 3. p.

45. BOGÁTI Péter: Az öreg hölgy látogatása. Dürrenmatt-bemutató a Magyar Néphadsereg Színházában. Élet és Irodalom. 1959. július 3. 3. évf. 27. sz. 11. p.

46. KIS Tamás: Fiatál prózairók seregszemléje. - Két antológia [Ébredés. - Előjáték] tanulságairól. Élet és Irodalom. 1959. július 3. 3. évf. 27. sz. 7. p.

47. GYÁRFÁS Imre: A szocialista realizmus kérdései. - Esztétikai mozaikok. - Borsodi Szemle, 1959. [július]. 3. évf. 3. sz. 105-110. p.

48. BÓKA László: Modernség, modernizmus, kritika. - Élet és Irodalom, 1959. július 10. 3. évf. 28. sz. 14 p.

49. SZABOLCSI Gábor: A tiroli kocsmárosné. Tersánszky J[óze] Jenő elbeszélései. Könyvkritika. Élet és Irodalom. 1959. július 10. 3. évf. 28. sz. 9. p.

50. TOLNAI Gábor: A szovjet írók harmadik kongresszusá. - Kortárs. 1959. július. 3. évf. 7. sz. 3-11. p.

51. GYERTYÁN Ervin: A muzsák testvérisége és a marxista esztétika. - Vázlat. Kortárs. 1959. július. 3. évf. 7. sz. 59-76. p.

52. IMRE Katalin: Kritika és könyvkiadás. Élet és Irodalom. 1959. július 17. 3. évf. 29. sz. 1. p.

53. HÉRA Zoltán: Utószóval, mint a klasszikusok. . .
Megjegyzések Kolozsvári Grandpierre Emil: Legendák nyomában c. könyvéhez. [K.G.E. tanulmánykötetéről]. Népszabadság, 1959. július 19. 17. évf. 168. sz. 9. p.
54. ERDŐS László: Tartalmi esztétika, [Az irodalmi mű tartalmi értékei és a modernkedő irodalmi formák], Élet és Irodalom, 1959. július 24. 3. évf. 30. sz. 1-2. p.
55. WEBER Antal: Megjegyzések a kritikáról. Élet és Irodalom, 1959. július 24. 3. évf. 30. sz. 3. p.
56. HÉRA Zoltán: Nagy Lajos ars poeticája. [N.L. kritikai-publicisztikai cikkeiről]. Népszabadság, 1959. augusztus 9. 17. évf. 186. sz. 7. p.
57. NYIRŐ Lajos: Vita a realizmusról a Szovjetunióban. Világirodalmi Figyelő, 1959. [augusztus], 5. évf. 1. sz. 1-15. p.
58. HAJDU Ferenc: A kritikai tojástáncról. Hozzászólás a »Kritika és könyvkiadás« c. cikkhez. Élet és Irodalom, 1959. augusztus 14. 3. évf. 33. sz. 3. p.
59. SOMOGYI Klára: A szerkesztő szemével. Hozzászólás a »Kritika és könyvkiadás« c. cikkhez. Élet és Irodalom, 1959. augusztus 21. 3. évf. 34. sz. 7. p.
60. KÉRY László: Két antológia. [A Szegedi Fiatalok antológiájának és a Somogyi Írók antológiájának bírálata]. Élet és Irodalom, 1959. augusztus 21. 3. évf. 34. sz. 9. p.
61. GODA Gábor: Naplófüzetemből. - A kritikáról. Élet és Irodalom, 1959. augusztus 28. 3. évf. 35. sz. 3. p.
62. FENYŐ István: Gondolatok a kritikáról. - Hozzászólás a »Kritika és könyvkiadás« c. cikkhez. Élet és Irodalom, 1959. szeptember 4. 3. évf. 36. sz. 2. p.

63. SZABOLCSI Gábor: Csepeli Szabó Béla: A világ peremén. Kortárs, 1959. szeptember. 3.évf. 9.sz. 460-461.p.

64. HORVÁTH György - TÉRFI Tamás: A Rosemarie realizmusáról. [Filmkritika]. Filmvilág, 1959. szeptember 15. 2. évf. 18.sz. [28-29].p.

65. GALLA Endre: A modern kínai költészetéről. Élet és Irodalom, 1959. október 2. 3.évf. 40.sz. 7.p.

66. BÓKA László: Új idők új dalai. [A modernség és modernizmus problémái]. Élet és Irodalom, 1959. október 9. 3.évf. 41.sz. 3.p.

67. MIKLÓS Pál: Jegyzetek a modern kínai irodalomról. Kortárs, 1959. október. 3.évf. 10.sz. 495-502.p.

68. DARVAS József: Irodalmunk helyzetéről. Elhangzott a Magyar Írók Szövetsége 1959. szeptember 25-én megtartott alakuló ülésén. Kortárs, 1959. október. 3.évf. 10.sz. 575-594.p.

69. KÁLLAI Gyula: Segitse a magyar irodalom a népet. Kortárs, 1959. október. 3.évf. 10.sz. 595-603.p.

70. MARÓTI Andor: Erdős László: Sziszifuszi [c. kötetéről]. Kortárs, 1959. október. 3.évf. 10.sz. 633-635.p.

71. TÓTH Dezső: Irodalomtörténetírásunk problémái. Élet és Irodalom, 1959. október 16. 3.évf. 42.sz. 3.p.

72. KÉRY László: Egy magányos költő. Pilinszky János Harmadnapon c. kötetéről. Élet és Irodalom, 1959. október 16. 3.évf. 42.sz. 5.p.

73. KOCZKÁS Sándor: Versértelmezés és korszerűség. Makay Gusztáv Édes hazám, fogadj szivedbe ... c. könyve ürügyén. Élet és Irodalom, 1959. október 23. 3.évf. 43.sz. 8-9.p.

74. KOZINCEV, Grigorij: A film mélysége. [Az életábrázolás mélységéről]. Filmvilág, 1959. november 1. 2.évf. 21.sz. 5-7.p.

75. LŐRINCZ Mária: Türelmetlen szeretők. Illés Endre színművének bemutatója a Jókai Színházban. Élet és Irodalom, 1959. november 6. 3.évf. 45.sz. 9.p.

76. KISS Lajos: Irodalmi levél [a mai magyar irodalom elvi kérdéseiről]. Tiszatáj, 1959. november. 13.évf. 11.sz. 3.p.

77. KIRÁLY Gyula: A szocialista realizmus művészi színvonaláért. (Beszámoló a szocialista realizmus problémáiról Moszkvában tartott tanácskozásról). Világirodalmi Figyelő, 1959. november. 5.évf. 2.sz. 133-153.p.

78. POMOGÁTS Béla: Alberto Moravia, (1907-). [Portré a pszichológiai látásmóddal dolgozó olasz íróról]. A Könyvtáros, 1959. november 9.évf. 11.sz. 843-844.p.

79. RÉNYI Péter: Utak, formák, lehetőségek. [Irodalmi és művészeti problémák]. Népszabadság, 1959. november 29. 17.évf. 281.sz. 7-8.p.

80. KÁLLAI Gyula: Ha eszméink igaza párosul harcunk következetességével, a győzelem a miénk. [- - felszólalása az MSzMP VII. kongresszusán az irodalom és művészet helyzetéről]. Népszabadság, 1959. december 3. 17.évf. 284.sz. 9-10.p.

81. Eszmei tisztaságért, pártos művészetért, magasabb színvonalért. - A [VII.] Pártkongresszus a kulturáért. Élet és Irodalom, 1959. december 4. 3.évf. 49.sz. 1. 3.p.

Az anyaggyűjtés során átnézett lapok és folyóiratok:

Borsodi Szemle
Élet és Irodalom
Esti Hírlap
Film-Színház-Muzsika
Filmvilág
Irodalomtörténet
Irodalomtörténeti Közlemények
Jászkunság
Jelenkor
Kiskunság
Kortárs
A Könyvtáros
Magyar Filozófiai Szemle
Magyar Nemzet
Nagyvilág
Népművelés
Népszabadság
Népszava
Soproni Szemle
Századok
Társadalmi Szemle
Tiszatáj
Vasi Szemle
Világirodalmi Figyelő

Lezárva: 1959. december 4.

Készült a Szegedi Tudományegyetem "Zetaprinton" sokszorosító gépén. Kézirat gyanánt.

B 30504

8945B
171

82-038

D51

1/2 (mirrored bleed-through)

Boards 2 x 4
Boards 2 x 6
Boards 2 x 8
Boards 2 x 10
Boards 2 x 12
Boards 2 x 14
Boards 2 x 16
Boards 2 x 18
Boards 2 x 20
Boards 2 x 22
Boards 2 x 24
Boards 2 x 26
Boards 2 x 28
Boards 2 x 30
Boards 2 x 32
Boards 2 x 34
Boards 2 x 36
Boards 2 x 38
Boards 2 x 40
Boards 2 x 42
Boards 2 x 44
Boards 2 x 46
Boards 2 x 48
Boards 2 x 50
Boards 2 x 52
Boards 2 x 54
Boards 2 x 56
Boards 2 x 58
Boards 2 x 60
Boards 2 x 62
Boards 2 x 64
Boards 2 x 66
Boards 2 x 68
Boards 2 x 70
Boards 2 x 72
Boards 2 x 74
Boards 2 x 76
Boards 2 x 78
Boards 2 x 80
Boards 2 x 82
Boards 2 x 84
Boards 2 x 86
Boards 2 x 88
Boards 2 x 90
Boards 2 x 92
Boards 2 x 94
Boards 2 x 96
Boards 2 x 98
Boards 2 x 100

1/2 (mirrored bleed-through)

30504

Tajé'orobolo'

F. k.: Havasi Zoltán — Készült 300 példányban

Szegedi Nyomda V. 60-1944

F. v.: Vincze György